

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinque

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

4 Qua hora sit institutum, & num ante cœnam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

de consensu Evangelistarum, ca. 1. & Euthy. in Mat. suo ca. 6.4. & habetur etiam apud Clementem, lib. 5. constituit. ca. 15. Denique aliud verbum, Cui intinctu panem porrexero, solum Ioanni supra pectus Christi recumbenti secreto dictum est, vt omnes exponit. Porro autem Christus vni, vel alteri manifestare peccatum iuda, quamuis esset occultum: tum quia erat dominus fame eius, vt Deus: tum etiam, quia poterat id esse vtile ad fidei confirmationem, & suae diuinitatis, ac charitatis manifestationem. Noli vero manifestare omnibus, sed in hoc fama iuda prospice, licet eius peccatum paulo post esset omnibus manifestandum: quia quoad hoc voluit Christus se generare tantum, vt homo, & suo facto exemplum nobis praeberet: homines autem non debent operari iuxta futuros euentus, sed iuxta praesentem rerum statum. Ad confirmationem Hilarij facilis est solutio. Respondetur enim, ad veritatem & proprietatem illius locutionis (Donec vobiscum illud bibam nouum in regno Patris mei) sufficere, vt de omnibus quibus cum Christus conauerat, & ad quos Christus loquebatur vno solum excepto iuda, verificetur.

SECTIO IV.

An hoc sacramentum sit institutum ante, vel post cenam, ac denique, qua hora institutum fuerit.

In hac quaestione possunt esse sex modi dicendi: primus quod fuerit institutum ante inchoatae cenam legalem: sed, vt existimo, hic modus a nemine asseritur, & est omnino improbabilis, vt late probat Iansenius, cap. 130. & ex dicendis a fortiori patebit.

Secundus modus esse potest, vt institutio haec facta fuerit, inchoata cena legali, nondum autem finita. Quam sententiam videtur sequi Iansenius supra, & videtur fundatus in hoc, quod non distinguit cenam vsualem a legali, & necessarium existimauit asserere, ante finitam aliquam cenam, institutum fuisse hoc sacramentum, in quo recte asseruit, vt videbimus. Tamen eius fundamentum falsum est. Vnde eius opinio etiam mihi non videtur probabilis. Certe enim existimo, iam fuisse legale cenam finitam, quando sacramenti huius institutio facta est. Quod primo sequitur necessario ex dictis, diximus enim lotionem pedum fuisse post finitam cenam illam, & institutionem sacramenti post lotionem pedum fuisse effectam: ergo. Secundo argumentum supra assumptum ex illo verbo (& comedetis, festinate) etiam probat cenam legalem non debuisse interrumpi ob institutionem huius sacramenti. Tertio videtur haec esse sententia Conc. Trident. sess. 22. cap. 1. dicentis, Celebrato veteris paschate, nouum instituit. Et Urbani Papae, Clem. I. de reliquijs & vne. Sanct. Supta, inquit, cena, & c. est etiam expressa sententia Aug. Epistola 118. & habetur in cap. Liquido, de Consecratione d. 2. Denique vniuersa Ecclesia canit. Post agnum typicum, expletis epulis, corpus Dominicum datum discipulis. Et sequenti dubio referam plures Patres asserentes decessisse, celebrata vmbra, et anire ad veritatem.

Tertius modus dicendi est, Christum non eodem tempore vtramque speciem instituisse, sed speciem panis inter cenandum legali cenam, speciem autem vini post finitam omnino cenam, & multis interpositis alijs rebus, vel actionibus. Haec dicendi rationem tenet Ioannes a Louanio lib. de communionem sub vtraque specie, & illum secutus est Bellarminus libr. 4. de Eucharistia, cap. 27. ad 2. & potest fundari, quia de consecratione panis dicunt Matth. & Marcus, Cenantibus autem illis accepit Iesus panem, & c. de consecratione autem calicis ait Lucas, c. 22. & Paul. 1. Cor. 11. Similiter & calicem, postquam cenauit, dicens. Sed neque hic dicendi modus mihi probatur. Primum enim illa verba Ecclesiae, Post agnum typicum, expletis epulis, corpus Dominicum datum discipulis, aperte loquuntur Franc. Suarez. Tom. 3.

tur de sacramento, quoad speciem panis: alia vero testimonia citata absolute de toto sacramento loquuntur: & similiter, quae referemus sectione sequenti. Praeterea rationes factae contra praecedentem sententiam contra hanc non minus virgent. Itaque sine sufficienti fundamento fingit hoc mysterium non fuisse institutum per modum vnius integri sacrificij & signi: nam si prius consecratum est corpus, & consumptum, postea vero actiones aliae interpositae sunt, & finita cena, consecuta est calicis consecratio, certe non fuit per modum vnius factum totum mysterium, nec modo apto ad componendum vnum signum. Denique fundamentum ex Scriptura sacra nullum est. Nam Matth. & Marcus, tam de consecratione calicis, quam corporis dicunt, Cenantibus autem illis: & Lucas post consecrationem calicis ait, dixisse Christum, Veruntamen manus tradentis me, mecum est in mensa, & omnes referunt vtramque consecrationem per modum vnius actionis continuae. Igitur, quod Paul. ait (similiter & calicem, postquam cenauit) de toto mysterio intelligendum est, ita vt illud aduerbium, similiter, ad totum hoc referatur. Quod sicut panem post cenam, scilicet legalem, consecrauerat, ita fecit & calicem. Quomodo autem illa duo conciliantur, cenantibus illis, & postquam cenauit, facile ex dictis patere potest. Nam hoc posterius dictum est, propter legalem cenam: prius vero propter vsualem: vel quia vtraque per modum vnius consideratur, vt in huius sectionis dicam.

Quartus modus est, hoc sacramentum fuisse institutum finita omni cena materiali, seu corporali. Ita sentit Claudius de Saictes repetit. 1. c. 7. & repetit. 6. c. 1. & Caesar Baronijs supra, & fundari etiam videtur, quia non distinguunt cenam legalem ab vsuali. Quod si obiciatur verbum illud, cenantibus autem illis: Respondere poterunt, illud verbum esse exponendum: id est, statim finita cena, & recumbentibus adhuc, ita vt per modum vnius cenae id totum factum fuerit. Sed haec sententia mihi non probatur. Nam primo falso nititur fundamento, vt visum est, deinde ex dictis conuinci potest, ostendimus enim, Christum instituisse hoc sacramentum antequam Iudas discederet: & antequam illi intinctum panem daret: ergo post institutionem adhuc durabat cena: quandoquidem potuit Christus illud signum praebere. Ergo non est facta institutio post finitam omnem cenam.

Quintus modus dicendi est: hoc sacramentum fuisse institutum inter cenandum, vsuali cena illa videlicet inchoata & nondum finita. Quae sententia in primis habet fundamentum in verbo, Cenantibus autem illis: quod si potest cum omni proprietate intelligi, non est eneruandum. Quibus verbis addi possunt illa, quae scribit Lucas, Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa, quae verba indicant Christum actu fuisse in cena, quando hoc sacramentum dabat discipulis. Videtur etiam fauere D. Aug. l. 3. de consensu Evangelistarum, cap. 1. vbi dicit verba illa. Amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me: & illa, Qui intingit mecum manum in paropside, dicta esse post lotionem pedum: vnde fit, dicta esse inter cenandum cenam vsuali: & tamen subdit dicta esse ante institutionem Eucharistiae: ergo haec facta est, inchoata iam cena vsuali. Et haec sententia est valde probabilis, nihilque video, quod ex Scriptura sacra, vel Patribus contra illam obici possit. Nihilominus mihi difficile creditur est, Christum Dominum instituisse tantum sacramentum inter vulgares & communes epulas. Videtur enim hoc esse praeter reuerentiam debitam tanto sacramento: neque apparet vlla ratio litteralis, aut moralis, propter quam ita fieri debuisset.

Sextus ergo dicendi modus est: Christum Dominum, finita cena legali, lauisse, vt diximus, pedes discipulorum: & ea actione absoluta, iterum recubantibus

4. Sententia.

Claudius Baronijs.

Refutatur.

August.

Eucharistia sine a legali, & nondum incepta cenam vsuali suis instituta.

Virum convenienti tempore institutum sit hoc sacramentum.

Quamvis ex instituentis autoritate satis con- ter, opportunissimo tempore fecisse omnia my- steria, quæ operatus est, vt tamen eius rei ratione a- liquam explicemus, declarandum est, quam ob cau- sam non ante incarnationem, neq; ante tempus pas- sioni proximum, sicut Baptismus, neque post passio- nem & resurrectionem, sicut Pœnitentia, fuerit hoc sacramentum institutum. Principio igitur non oportuit ante incarnationem institui. Primo, quia anti- qua sacramenta significare debuerunt Christum, vt futurum, non vt presentem: hoc autem sacramen- tum, non solum significat presentem Christum, sed etiam continet. Secundo, hoc sacramentum est effi- cacissima causa, & veluti vberissimus fons gratiæ, & charitatis: abundantia autem gratiæ legi gratiæ tel- leri debuit. Tertio, est certissimum pignus gloriæ, cuius ianua nondum erat hominibus patefacta. Quarto, quia non fuit conueniens, vt Christi cor- pus, prius quam modo tonaturali existeret, sub hoc sacramento constitueretur. Ac denique myte- rium, hoc incarnationis mysterium supponit. Imo, Chry- so- vt Chryso- vt Chryso- vt Chryso-

iste cum discipuli; & dixit illa grauisima verba. Scitis, quid fecerim vobis, &c. vsque ad illa, Exem- plum dedi vobis, vel, vt Augustinus supra vult, vsque ad illud, vnus ex vobis tradet me, & fortasse euncan- ter poluit alia verba, quæ sunt apud Lucam, Deside- rio desideravi hoc pascha manducare vobiscum. Por- test enim illud, pascha, non solum agnum paschalem, sed etiam paschale tempus, vel certe ipsam Eucharis- tiam, quæ per illum agnum adumbrabatur, signifi- care, vt exponunt Chryso- homil. 83. in Matth. Hierony. Matth. 26. Eusebius in Catena D. Thomæ i- bi, & Tertullianus lib. 4. contra Marcionem c. 40. De- niq; non est incredibile in eodem temporis articulo, Christum discipulos de futuris mysteriis intruxisset, eoque ad eorum communionem preparasse, & sta- tum instituisse hoc sacramentum, & discipulis dedisse. Quæ sententia non aliter confirmatur, nisi quia & cum iis, quæ Euangelistæ narrat, accomodari pot- rest, & aliunde conuenientissimo ordine omnia con- necit. Nam primum omnium à legali cena inchoa- tum est, vt legis præceptum ante alia seruaretur, & figura veritatem præcederet, quæ proxime statim sequi debuit. Interpolite vero fuit lotio pedum, vt, quanta reuerentia futurum sacramentum recipi- endum esset, significaretur, & vt sacramentorum di- ueritas magis innotesceret, postea vero expletis mysteriis, ad communem cenam ventum est. Quæ sententiam indicat Damasc. lib. 4. de fide, cap. 14. & iuxta illam recte intelligitur illud, cenantibus autē illis, vel quia inter vnam, & alteram cenam, quam totam Euangelistæ per modum vnus recensent, hoc mysterium peractum est, vel certe, quia recubentibus iam illis ad cenandum, & mensam intru- cta, & parata, ab hoc mysterio inchoari est. Propter quod recte potuit dicere Christus, Veruntamen ecce manus tradentis me, necum est in mensa. Fateor ta- men, Augustinum citato loco non satis distinguere inter cenam vsualem & legē: suppositis tamen, quæ diximus, non est necesse verba illa, quibus Christus suum proditorē prædicebat, dicta esse ante, vel post lotionē pedum, aut institutionem Eucharistiæ, quia partim dici poterunt in cenā legali, partim in vsua- li, & partim in initio, partim in fine illius noctis, vt facile est ex Euangelistis colligere, & ex ijs, quæ tra- ctat Iansenius, cap. 130. & 131. Ex quibus omnibus tandem colligitur, quo tem- pore & hora institutum sit hoc sacramentum. Clau- dius enim supra opinatur post multam noctem, seu in profundo, aut medio illius institutum esse. Ego vero existimo in principio noctis post transactam vnam, vel, ad summum, duas horas post solis occa- sum esse institutum. Dicitur enim Deut. 26. Immola- bis pasche vespere ad solis occasum: Euangelistæ autē dicunt, Christum accessisse ad immolandum pascha cum facta esset hora, vtique à lege præscripta. Dece- bat enim Dominum in lege exequenda se diligentissi- mum ostendere. Cena autem legalis, & lotio pe- dum, ad summum, per duas horas durare potuerunt & statim secuta est institutio Eucharistiæ, ergo. Et addi potest coniectura ex Euangelio. Primo, quia Io- annes notat, quando Iudas exiit, fuisse iam noctem, quod notari solet in principio noctis, non in medio. Deinde post illius exitum, Christus habuit longam concionem, & postea iuit in hortum, & prolixè o- rauit, deinde vero comprehensus est: & ab vno ad al- lum Pontificem ductus & examinatus, & nihilo- minus postea super fuit magna pars noctis, in qua cõ- tumeliosis affectus est à ministris diem expectanti- bus, vt illum ante Pilatum sillerent. Ergo hi- gnum est, instituisse Eucharistiam in initio noctis, vt dixi-

S Chryso- S. Hieron. Eusebium Tertullian.

Damasc.

Augustinus

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Iansenius.

Eucharistia

est instituta

1. vel 2. hora

noctis.

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-

Chryso-